

Король Лір і його дочки

Автор Невідомий

У Англії колись був король Лір
І панував собі на честь і славу,
Мав повагу він, і в сусідів мир,
І забезпечену державу.
Між іншими достатками його
Були також три доні гожі,
Прегарні й свіжі, що перевищали
Красою три червоні рожі.
Та королю подобалось старому
Раз їм питання запропонувати:
"Котра з дочок моїх найбільш
Мене потрафить ублажити,
Потіха старості моєї — ви,
Тож по черзі хай кожна скаже,
Яку найбільшу любов мені
Вона ділами своїми докаже".
Регана, з них найстаршая, рекла:
"Мій отче, як мені вас не любити?
Якби яка пригода надійшла,
Готова я за вас і кров пролити.
А хоч і серце би моє криваве
На штуки посікти хотіли,
Воліла б я, ніж малась допустити,
Аби яку ви прикрість потерпіли".
"І я, — сказала другая на те,
— Волю хоч би найтяжче бідувати,
Прийняти муки й ганьбу, ніж би ви
Біди якої мали зазнавати.
Я день і ніч готова вам служити,
Стать вам найменшою слугою,
Щоб віку свого ви могли дожити
У радощах та супокою".
"Тепер мені, — король старий сказав,
— Яснішою будучність стала.
Та ще ти, наймолодшая моя,
Свого слова не сказала".
— "Я рада, — мовила Корделія,

— Свій довг дитячий все сповняти,
Послушна бути вам у всім,
А більш не в силі я нічого вам сказати".
"Так ти, — рік він, — не можеш більш нічого
Дать, ніж повинність повелить дитяча?
То видно, що твоя любов до мене
Не так-то вірна та гаряча.
То ж будь прогнана з мого двору!
Не хочу знать нелюбої дитини.
З мого царства не дістанеш ти
По моїй смерті ні частини.
Лиш твоїм сестрам, що за мене раді
Хоч голови свої покласти,
Розділю я свою державу й дам
Обом по рівній частині.
Дарую їм предківську корону,
І владу, і королівську подобу,
Аби мене в любові своїй за те
Пропильнували аж до гробу".
Отак дві старші сестри підійшли
Старого короля облесними словами,
Найменшу ж через королівський гнів
Сей час з двора протурено за брами.
Мов сирота, пішла Корделія,
Блукаючи від міста до села,
Ні в Англії в селі, ні в місті жаднім
Собі притулку не знайшла.
Аж як до Франції дісталася,
Скінчилася її доля;
На кращім ґрунті запишалася,
Мов гарний цвіт з чужого поля.
Король французький як пізнав її,
Не дбаючи на гнів вітця старого,
За королеву взяв її до себе
На радість королівства свого.
В дочки найстаршої живе
Старий король тим часом;
Що зразу там було мов медове,
Та незадовго стало квасом.
Регана при своїм дворі його
Держати з невеликим почтом мала,

Та почет той у скорому часі
Увесь від нього відібрала.
(...) "Чи се ж така твоя заплата
За те, що царство все своє
Я вам віддав? Тепер донька для тата
Й малої дрібки того не дає!
О ні! Ще до своєї Гонореллі,
Сестри твоєї меншої піду.
Вона не буде так, як ти, лукава
І зглянеться на батькову біду".
Поїхав чвалом він у двір її
Та пожалівся на свою пригоду.
"Так вам і слід! — почув від лютої змії.
— Сестра вам жадну не вчинила шкоду.
У мене захисту для вас нема,
Хіба що з слугами на кухні жити
Захочете та тее їсти й пити,
Що не доїм та не доп'ю сама".
Почувши се, король заплакав гірко,
Бо голод докучав йому і спрага:
"О най же світ увесь почує, до чого
Веде батьківська нерозвага!
Та верну до Регани я ще раз,
А чей вона людськеє має серце,
Раз відпихнувши, схаменеться в час
І приязніш прийме мене, як перше".
Та як лише прибув, вона веліла
З двора свого геть його прогнати
І мовила: "Не ліпший буде він тепер
, Коли вперед не вмів себе тут шанувати".
До Гонореллі знов вернув король,
Згодився з слугами на кухні жити,
І їсти все, що подадуть йому,
Аби лиш вік свій продовжити!
Та надаремно й того він благав,
Чого і жебракам ніхто не відмовляє.
"Не хтів за першим разом те прийнять,
Тепер і доступу до мене вже немає!"
Так обі донечки по двічі
Його відправили без жодного пардону;
Жебрацький кий узяв у руки той,

Що королівськую носив корону.
Тоді про наймолодшої дочки
Слова згадав і заповіт гарячий:
Завсіди будь послушною йому
І сповняти вірно довг дитячий.
Та він не важився тікати до неї,
Бо королівства мучило похмілля,
Що він ганебно так прогнав її,
— Й перемогло його, нарешті, божевілля.
На голові сніжне волосся рвав,
І в груди бивсь, і дер лице до крові,
І на дочок він помсту визирав
За брак у них дитячої любові.
Долинам, горам, рікам виливав
Палкїї про невдячність їх промови,
Аж ріки, гори та твердїї скали
З ним разом, бачилось, ридали і зітхали.
Нарешті хворого в тяжкій знесилі
Його до Франції прихильні завезли
Й тут у Корделії та короля
І захист, і підмогу ще знайшли.
Дочка, як лиш про горе батька вчула,
Сей час йому з підмогою прийшла,
Свою зневагу давнюю забула,
Йому потіху й радість принесла.
На Аганіппа королівський двір
Його ввела рицарська дружина,
А перед короля за руку привела
Його найменша, вірна дитина.
І ласкаво прийняв його король,
Велів кликнучь по краю всіх охочих,
Хто для відзискання держави Лірові
Підняться хоче до помочи.
В товаристві Корделії вернув
Король до Англії з дочками воювати,
І вспів собі в невдовгім часі
Їх із престолів та столиць прогнати.
І Лір прийняв на старості своїй
Знов королівськую корону,
Та в одній битві замордовано
Корделію, його потіху й оборону.

Та скоро про ту передчасну смерть
Корделії до нього вість прийшла,
Що в нерозважнім запалі за нього
Сама у бій пішла,
Впав непритомний і оглушений
На її груди білі
І вмер з тяжким зітханням
Тої самої хвили.
Вельможі краю серед жалощів
На тіла обоїх гляділи
І обох сестер одноголосно
На кару смерті засудили.
Хто там запанував по них,
У хроніці читайте,
А повість про дитячу невдячність
Собі запам'ятайте!
(Переклад Івана Франка)